Leto XVII., št. 6.

Poštnina plačana v gotovini
V Ljubljani, 25. marca 1930.

V organizaciji je moč, kolikor moči — toliko pravice.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Ček. račun 13.562

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—. Za člane izvod Din 1.—.

Oglasi po ceniku.

Telefon štev. 3478.

Zahtevamo podaljšanje stanovanjske zaščite.

Tekom meseca februarja so zopet romali delavci s stanovanjskimi odpovedmi k strokovnim organizacijam, k advokatom, na sodišče, vsi v skrbeh, kaj bo z njimi in njihovimi družinami, ko poteče odpovedni rok, ko se bo približal 1. maj 1930, na kateri dan morajo izprazniti stanovanja. Povsod se jim je govorilo: s tem dnem poteče stanovanjski zakon, proti odpovedi ni pritožbe, edina rešitev je, da se pogodite z gospodarjem radi najemnine, ali pa če bo stanovanjski zakon podaljšan.

Naša javnost, časopisi gredo tako tiho preko tega dejstva in le dnevni tisk beleži od slučaja do slučaja, koliko stanovanjskih odpovedi je bilo vloženih v Ljubljani, Mariboru in drugih krajih, našteva številke, ki presegajo stotine in s temi suhimi ugotovitvami smatrajo vprašanje stanovanjske zaščite za rešeno. Nekateri listi še primerjajo odpovedi z lanskimi in ugotavljajo, da je letos število odpovedi padlo.

Tudi delavska javnost in delavski časopisi so doslej nekako prešli preko tega vprašanja, **ker se delavstvo danes v prvi vrsti zanima in razpravlja o vprašanju revizije, odnosno spopolnitve socijalne zakonodaje, ki je gotovo važnejše.** Vendar mora delavsko časopisje in organizacije ta mesec povzdigniti svoj glas z zahtevo za podaljšanje stanovanjske zaščite, za zaščitenje onih bornih stanovanj delavskih družin, ki že danes stanujejo v podstrešjih in kleteh, ali stisnjeni po 5 do 10 oseb v eni sobi, ki služi istočasno za kuhinjo, pa hoče hišni gospodar te reveže danes poriniti še iz teh bornih stanovanj na cesto, ker te številne družine pač preveč »kvarijo stanovanje in premalo plačajo«.

Prejemki delavcev so nezadostni za samo prehrano, saj zasluži ubogi delavec le po Din 3.— do 4.— na uro, kar znaša na mesec Din 600.— do Din 800.— mesečno. S tem denarjem so delavci, zlasti oni, ki žive v mestih, obsojeni direktno v bedo, njih otroci so že v najnežnejši mladosti rahitični, tuberkulozni, sestradani in če se jih s 1. majem vrže še na cesto, so obsojeni direktno v pogin.

Naša dolžnost je, da pozovemo vse one, ki jim je mar delavstvo, dalje vse one, ki so si nadeli za nalogo varovati interese stanovanjskih najemnikov, da pozovemo vso javnost, ki ima še čut za bedne in preganjane, da porabi zadnji mesec za živo akcijo za podaljšanje stanovanjske zaščite.

Zahtevamo zdrava stanovanja, primerne plače, zahtevamo, da se eno- in dvosobna stanovanja še dalje zaščiti.

Apelirajte iz vseh krajev na Ministarstvo socialne politike in narodnega zdravja, da se stanovanjska zaščita podaljša in zboljša.

Zahteve, ki smo jih postavili lansko leto, naj se ponove tudi letos, da se doseže:

1. **Uveljavljenje stanovanjskega zakona vsaj do leta 1935, ki naj ščiti gospodarsko šibkejše sloje.**
2. **Kot maksimalna najemnina v starih zgradbah veljaj najemnina v zlati pariteti.**
3. **Kazniva naj bo kot oderuštvo vsaka zahteva po odstopnini, vstopnini za stanovanja.**
4. **Vsi davki naj se plačujejo tudi za prazna stanovanja.**

V čehoslovaški republiki bodo podaljšali zakon o stanovanjski zaščiti. V Jugoslaviji bo 30. aprila prenehala zaščita, ki je veljala dosedaj za eno- in dvosobna stanovanja, če se najemniki ne bodo pravočasno pobrigali in opozorili kompetentne faktorje, da je stanovanjsko zaščito treba podaljšati.

Temeljita samoizobrazba ne more škodovati, pač pa dvigati ponos in koristnost človeka. Zato ne odlašajte in plačajte takoj članarino za „Cankarjevo družbo“.

Poverjeniki Cankarjeve družbe! Začnite pošiljati izpolnjene bloke članov! Marec se bliža h koncu!

Važna odločitev v pogledu odpovedi službe izvoljenim obratnim zaupnikom.

Vodstvo nekega velikega podjetja v Sloveniji je odpovedalo koncem novembra 1926 službo dvema delavcema, ki sta bila izvoljena kot zaupnika v smislu zakona o zaščiti delavcev. Obenem jima je vnaprej izplačalo 14 dnevni zaslužek. Pri tem se je sklicevalo le na obstoječi službeni red, **ni pa navedlo vzroka odslovitve.** Tudi na zahtevo delavske deputacije ni hotelo navesti tega vzroka.

Odpuščena delavska zaupnika sta se radi odpusta zatekla na pristojno nadzorno oblast in zahtevala odpomoč. Šele na zahtevo te oblasti je vodstvo podjetja javilo, zakaj je odpustilo oba delavca. Eden od odpuščenih je namreč objavil v nekem dnevniku članek, ki je bil deloma neresničen in žaljiv za podjetje. Ta vzrok je smatrala nadzorna oblast za zadosten. To naziranje je delila tudi višja inštanca in je tozadeven odlok naznanila krajevnemu odboru sredi oktobra 1927. S tem sta zvedela vzrok odpusta tudi odslovljena obratna zaupnika. Stala sta pa na stališču, da njun odpust ni bil opravičljiv, radi česar sta zahtevala svoje celotne prejemke za čas od 15. decembra 1926 dalje. Ker jima ni hotelo vodstvo podjetja priznati in izplačati tega prostovoljno, je nastopil eden odpuščenih delavcev sodno pot. Tožila pa nista oba radi tega, ker je bila razsodba za enega merodajna za oba.

Pristojno sodišče je ugodilo zahtevi tožnika z razsodbo z dne 20. febr. 1929 **C/212/27/20** ter razsodilo, da mu mora plačati podjetje odišli zaslužek za čas od 15. decembra 1926 do 15. oktobra 1927, odpadajoči del nabavnega prispevka ter pripadajoče deputate ali pa še znesek Din 1085.—.

To razsodbo utemeljuje tako: Toženka (podjetje) ni navedla vzroka odpusta ter le zatrjevala, da mu odpove službo v smislu določil obstoječega službenega reda. Tožnik je bil pa v času odpovedi zaupnik delavcev. Kot tak je bil zaščiten v smislu § 119 zakona o zaščiti delavcev. Zakonodajalec je hotel s tem zakonom zaščititi delavca pred močnejšim delodajalcem in je vpeljal v ta namen zaupnike, kateri naj zastopajo koristi delavcev napram delodajalcu. Zakon določa pravice in dolžnosti takih zaupnikov. Ker pa je bilo pričakovati, da se bodo delodajalci obrnili proti takim zaupnikom, jih je moral zakon posebej zaščititi, da morejo uspešno delovati v korist delavcev. Ta zaščita pa obstoja ravno v predpisih § 119 zakona o zaščiti delavcev, kateri določa, da se take zaupnike ne sme odpuščati ali preganjati zaradi pravilnega izvrševanja njih dolžnosti, ker bi drugače ta ustanova bila popolnoma iluzorna.

Na drugi strani pa zakonodajalec tudi ni hotel, da bi tak zaupnik delal, kar bi hotel, ne da bi ga smel delodajalec odsloviti ter je določil gotove slučaje, v katerih se sme tak zaupnik odstraniti iz podjetja. Taki vzroki so navedeni v § 112 zakona o zaščiti delavcev oziroma v §§ 202 in 203 rudarskega zakona. **Le če predleži tak vzrok, sme delodajalec odpustiti tudi delavskega zaupnika.**

Toženka takega vzroka priznano ni navedla, nasprotno celo trdila, da je opravičena k odpustu brez vsakega vzroka. **Odpust tožnika dne 29. novembra 1926 brez navedbe vzroka je bil po tem takem neopravičen in nedopusten in zadenejo toženko vse posledice tega odpusta.**

Podjetje se je proti tej razsodbi pritožilo na pristojno okrožno sodišče. To je z razsodbo z dne 3. julija 1929 BC III. 151/29/4 **ugodilo** prizivu in obsodilo tožnika (odpuščenega zaupnika) tudi na plačilo sodnih stroškov.

Tožnik se je pritožil proti razsodbi okrožnega sodišča na najvišjo inštanco — Stol sedmorice, oddelek B, v Zagrebu, kot revizijsko sodišče.

Stol sedmorice je z razsodbo z dne 22. januarja 1930 Rv 784/29-1 **ugodil reviziji** in potrdil razsodbo okrajnega sodišča **v polnem obsegu.** V utemeljevanju te razsodbe je Stol sedmorice istotako povdarjal, da ne bi smela razvezati toženka obstoječega službenega razmerja z delavskim zaupnikom le z odpovedjo na podlagi službenega reda, ne da bi navedla odpustitveni razlog. Tako postopanje je namreč proti določilom § 119 zakona o zaščiti delavcev, ki določuje, da se ne sme enostransko, zgolj z odpovedjo razrušiti delovno razmerje delavskega zaupnika. Proti tej iz zakona izhajajoči prepovedi izvršena odpoved je neveljavna in delovno razmerje navzlic tako nedopustni odpovedi še obstoji.

Ta razsodba je važna za delavske zaupnike, ker je ugotovljeno:

1. Da se zaščita, ki jo nudi obratnim zaupnikom § 119 Zakona o zaščiti delavcev, ne sme tolmačiti enostransko.
2. Obratni zaupnik se sme odpustiti le, ako so dani pogoji § 112 zakona o zaščiti delavcev odnosno §§ 202 in 203 rudarskega zakona.
3. Da mora podjetnik obratnemu zaupniku navesti razlog odpusta, in da se more zaupnik pritožiti proti odpustu, če meni, da ni navedeni razlog opravičljiv. Odpust je šele takrat veljaven, ako ga potrdi nadzorna oblast v vseh inštancah.
4. Ako se izvrši odpust obratnega zaupnika brez navedbe razloga, je ničev in službeno razmerje traja še dalje.

Delavski dnevnik nujno potrebujemo!

Tisk je velesila. Zato bodimo naročniki delavskega lista „Delavska Politika“, da postane naš dnevnik.

Delavstvo je samo zidar svoje moči. Zidajmo! Zidajmo!

„Delavska politika“ izhaja 2 krat tedensko in stane mesečno 10 Din. Urejevana je izborno.

STROKOVNI VESTNIK.

Sporazum
o ustanovitvi zobozdravstvenega sklada za delavstvo Kranjske industrijske družbe.

Kranjska industrijska družba na Jesenicah, zastopana po tehničnem ravnatelju g. inž. K. Hoffmannu in po prokuristu g. dr. M. Obersnelu, in organizacije, zastopajoče delavstvo, ki je zaposleno v družbinih obratih na Jesenicah, Javorniku in Dobravi, in sicer: Savez metalskih radnika Jugoslavije, podružnica Jesenice, Javornik in Dobrava, ki jo zastopata Jeram Jurij in Toman Franc; Jugoslovanska strokovna zveza, strokovna skupina kovinarjev Sava-Jesenice, ki jo zastopata Pukšič Alojzij in Ličof Franc in Podružnica narodno-strokovne zveze na Jesenicah, ki jo zastopata Kralj Franc in Ravnik Ivan, so sklenile danes sledeči sporazum:

Člen 1.

Za delavstvo, ki je zaposleno v obratih Kranjske industrijske družbe na Jesenicah, Javorniku in Dobravi in ki je zavarovano pri bratovski skladnici za primer bolezni, se ustanovi poseben sklad za zobozdravstvo, ki ga bo upravljala bratovska skladnica po svojih statutaričnih organih.

Člen 2.

Zobozdravstveni sklad se bo zbiral iz mesečnih prispevkov vsega delavstva na ta način, da se bo obenem s prispevkom za bolniško zavarovanje odtegoval od mesečnega zaslužka vsakega delavca kot poseben prispevek za zobozdravstveni sklad znesek Din 5.—, ki se v nobenem slučaju ne bo mogel zvišati.

Celokupni mesečni prispevek bo Kranjska industrijska družba obenem s prispevkom za bolniško zavarovanje nakazovala bratovski skladnici.

Člen 3.

O izvajanju zobozdravstva iz sredstev zobozdravstvenega sklada ter o načinu likvidacije sklada v primeru odpovedi tega sporazuma (čl. 6.) bo sklenil krajevni upravni odbor bratovske skladnice poseben pravilnik, ki bo objavljen na razglasnih deskah v obratih na Jesenicah, Javorniku in Dobravi.

Člen 4.

O svojem poslovanju s sredstvi zobozdravstvenega sklada bo poročal krajevni upravni odbor bratovske skladnice vsako leto na redni krajevni skupščini.

Člen 5.

Ta sporazum ima značaj kolektivne pogodbe in velja za vse delavstvo, ki bo zaposleno v družbinih obratih dne 1. aprila 1930, kakor tudi za vse one delavce, ki bodo sprejeti na delo po tem dnevu.

Člen 6.

Sporazum ostane v veljavi do odpovedi, ki jo lahko podajo: a) Kranjska industrijska družba z objavo na razglasnih deskah v svojih obratih; b) vse tri uvodoma imenovane organizacije ali njene morebitne naslednice v skupnem dopisu na naslov Kranjske industrijske družbe.

Učinek odpovedi je ta, da se s prvim dnevom koledarskega meseca, sledečega podani odpovedi, odtegovanje in preodkazovanje zobozdravstvenih prispevkov (čl. 2.) s strani Kranjske industrijske družbe ustavi.

Člen 7.

Ta sporazum stopi v veljavo s 1. aprilom 1930, ob pogoju, da ga krajevni upravni odbor bratovske skladnice do tega dneva odobri.

Jesenice, dne 17. marca 1930.

p. pa. Kranjska industrijska družba
Inž. Hoffmann, s. r. **Dr. M. Obersnel,** s. r.

Savez metalskih radnika Jugoslavije
Podružnica Jesenice, Javornik in Dobrava
Jurij Jeram, t. č. predsednik, s. r.
Toman Franc, t. č. tajnik, s. r.

Strokovna skupina kovinarjev JSZ
Sava-Jesenice
Pukšič Alojzij, t. č. podpredsednik s. r.
F. Ličof, t. č. tajnik, s. r.

Podružnica Narodne strokovne zveze na Jesenicah
Kralj Franc, s. r. **Janko Ravnik,** s. r.

Pripomba.

Z dnem prvega aprila 1930 torej je upeljan zobozdravstveni fond za vse delavstvo Kranjske industrijske družbe na Jesenicah, Javorniku in Dobravi. Iz sporazuma je razvidno, da je potreba, da izdela krajevni upravni odbor bratovske skladnice še pravilnik, kako se bode to zobozdravljenje izvajalo v praksi.

Torej kot kratko pojasnilo k stvari sledeče: Ta zobozdravstveni fond bode služil vsem delavcem in delavkam KID ter njihovim družinskim članom, v prvi vrsti tudi deci. Vendar pa družinski člani zaenkrat takoj, izven dece, ne bodo mogli priti takoj v poštev, dokler ne bodejo krite v glavnem potrebe članov kot takih. Ko bode glavna potreba polnopravnih članov ali manjpravnih članov zadoščena, tedaj se bode pričelo sukcesivno zobozdravljenje tudi za vse družinske člane, torej žene in otroke. Pravilnik, ki ga bode izdelal Krajevni upravni odbor v najkrajšem času, bodemo imeli priliko v vseh organizacijah še predebatirati in nasvetovati svoje želje.

Za prispevek podjetja zadeva ni rešena — o kakem stalno določenem prispevku — vendar je gosp. generalni ravnatelj Noot izjavil, da merodajni faktorji podjetja stvari niso odklonili, ter da bode podjetje po končni odločitvi od časa do časa prispevalo k temu fondu po podatkih, ki jih bode prejemalo podjetje od bratovske skladnice, kako stoji ta fond; morebiti pa se bode podjetje odločilo tudi za nek stalen prispevek v ta fond.

Torej, na dano besedo gospoda generalnega ravnatelja Noot-a smo se odločili in podpisali ta sporazum, v zavesti, da bode podjetje šlo delavstvu v tej stvari na roko in podpiralo fond, kolikor bode izkazoval isti nujne potrebe za pomoč.

Kratko bodi še enkrat omenjeno, kakor smo že enkrat poročali, da bode imel vsak član, enako družinski član, priliko, da izbira zdravnike, ki bodo vsi trije, kar jih je na Jesenicah, pooblaščeni, iz tega fonda zdraviti zobovje. O ceni in vsem bode krajevni upravni odbor bratovske skladnice še razpravljal z zdravniki, ter ako bo dosežen popoln sporazum v cenah, tedaj bo tako kakor navedeno; sicer bodemo pa primorani postaviti lastno ambulanco za zobozdravstvo, ako bi ne prišlo v cenah do sporazuma.

Toliko za danes v pojasnilo, takoj pa ko bode pravilnik gotov in odobren, ga bodemo objavili v našem listu, da se bo vsak član znal ravnati.

S tem smo jeseniški kovinarji zopet dokazali svoj kulturni nivo. Več pa bodemo o stvari še potem, ko bode pravilnik izšel, izpregovorili v našem listu.

K poteku občnega zbora SMRJ Sekcije težke železne ind. Jesenice.

V nedeljo 16. marca 1930 se je vršil občni zbor Sekcije težke železne industrije Jesenice ob 9. uri dopoldne v Delavskem domu na Savi. Obe dvorani Delavskega doma sta bili nabito polni.

Odsek kovinarske godbe je zaigral k otvoritvi, za njim so pa mogočno zapeli pevci pesem Slava Delu, in s tem je bila oficijelna otvoritev občnega zbora započeta.

Občnemu zboru je prisostvoval zastopnik srezkega načelnika, ki je predsednika opozoril, da bo ob vsaki najmanjši priliki kršitve dnevnega reda zaključil zborovanje, za kar pa se mu ni nudilo vzroka.

Predsednik je naznanil, da so nas posetili razni delegati ter jih je predstavil občnemu zboru in sicer so bili navzoči:

Sodrug Otto Nachtnebel, centralni tajnik avstrijskega »Metallarbeiter-Verbanda«, ki je prišel mesto s. Domesa, ki je bil zadržan. — Dalje so bili navzoči za Štore Pristošek Ivan, za ljubljansko podružnico s. Svetek Franc, za Delavsko zbornico sodrug Jožef Kopač ter za Konzumno društvo za Slovenijo zadružnik ravnatelj Koblar; končno je dospel še centralni tajnik SMRJ iz Beograda sodrug Blagoje Bračinac.

Vsaka štedljiva gospodinja zahteva danes izrecno našo
KOLINSKO CIKORIJO
ker je zelo okusna in redilna!

Takega občnega zbora jeseniški kovinarji še nismo imeli in bo to nepozaben spomin nam vsem, javnosti pa dokaz, da smo pripravljeni braniti svoje pravice.

Od daleč in blizu ter od povsodi smo se zbrali člani. Iz nočne službe so šli zjutraj mnogi sodrugi iz Save peš domov v Gorje in se preoblečeni zopet peš vrnili na občni zbor; isto mnogi tudi iz Javornika kakor tudi iz Dobrave.

Po vseh poročilih so bili izvoljeni zopet v odbor in sicer: Jurij Jeram, Ažman Karol, Toman Franc, Flik Jakob in Beljan Karol. V nadzorstvo pa Pikon Anton, Mohorič Franc in Snoj Karol. Za Javornik in Dobravo pa so bili že poprej izvoljeni od tam v upravni odbor po dva člana in po eden v nadzorstvo.

V prihodnjem listu se bomo malo obširneje pobavili z našim občnim zborom. Za

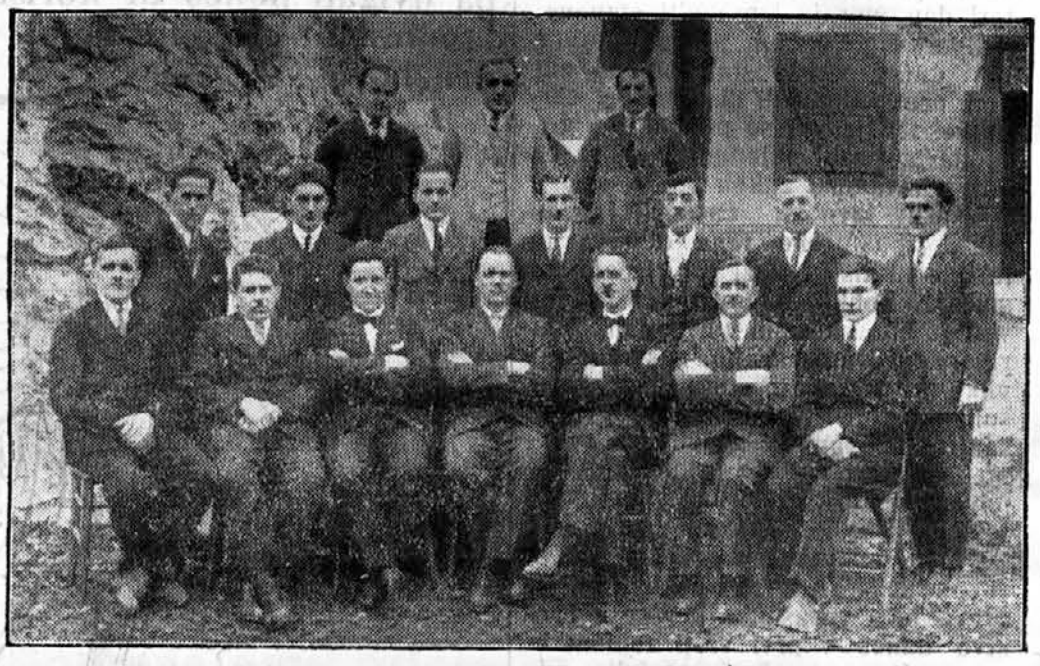

Upravni odbor sekcije težke železne industrije Saveza Metalskih Radnika Jugoslavije, Jesenice.

Kot prvi je govoril od delegatov zastopnik avstrijskih kovinarjev Otto Nachtnebel, ki je bil z velikanskim navdušenjem in frenetičnim ploskanjem pozdravljen. Njegov stvaren in poučen ter nadvse globoko segajoči govor priobčimo prihodnjič.

Za tem so pozdravili občni zbor še ostali delegati, ki so bili vsi isto z navdušenjem pozdravljeni; zato jim bodi na tem mestu izrečena naša zahvala za njihove lepe in navdušujoče besede solidarnosti, ki preveva nas vse.

danes pripomnimo le še, da je blagajnik sodrug Ažman napovedal, da je s tem dnem stanje rednih članov 1007 ter bo na prvem generalnem članskem sestanku objavljeno ime 1000ega člana.

Sodrugi! Sodružice! Sedaj pa naprej na delo, da bo bodoče leto še povoljnejše in naše vrste podvojene.

(V prihodnji številki priobčimo tajniško poročilo k občnemu zboru, ki je moralo v tej številki radi pomanjkanja prostora izostati.)

Tajnost imena 1000ega člana SMRJ Sekcije težke železne industrije.
Jesenice.

V nedeljo, dne 6. aprila dopoldne ob 9. uri se vrši generalno člansko zborovanje Sekcije težke železne industrije Jesenice, Javornik in Dobrava, na katerem bo v prvi točki razprava o programu upravnega odbora za bodoče poslovno leto 1930-31; za tem bo pa predsednik objavil ime tisočega člana.

Tajnost tega imena je popolnoma zajamčena do dneva sestanka, ko razglasi predsednik njegovo ime. Lahko se bo zgodilo, da nepoznani ne bo prišel na sestanek; zatorej je pač vsacega dolžnost, da sam in zanesljivo pride. Imena nihče drugi ne bo vedel kakor predsednik in blagajnik in ga nihče drugi tudi vedeti ne sme.

Vsi smo radovedni, kdo je to; toda tudi nam v upravnem odboru odklanjata predsednik in blagajnik zaznanje tega imena, ter nam ne preostane druzega, kakor z vsemi člani počakati trenutka razglasitve.

Osebnih vabil ne bomo izdajali, zato objavljamo to v listu.

I. V.

Nič niste dosegli!

(Črtice, kako živimo in delamo.)

V upravi tovarne so bili zbrani delavski zaupniki. Upravnik tovarne jih je poklical, kajti po zakonu o zaščiti delavcev so bili izvoljeni. Upravnik tovarne pa ni hotel delati proti zakonu, zato naj bodo navzoči.

In je govoril:

»Torej, gospoda! Strokovna organizacija, katere tajnika vidite,« in pokazal je na tajnika, sedečega poleg njegove mize, »zahteva, oziroma prosi, da bi se delavcem zvišala mezda za 30%. Nadalje, da sklenemo kolektivno pogodbo. V kolikor ste se vi kot zaupniki pridružili tej zahtevi strokovne organizacije, ne vem. Vem pa, da niste vsi njeni člani.

Kakor veste, gospodje zaupniki, plače sicer res niso velike, ali,« tu je upravnik skrčil glavo med ramena, »ali, tovarna plača, kakor plačajo druge tovarne. Da bi plačala več, je nemogoče. In sicer iz dveh razlogov. Prvi je, kakor sem že povedal, da so plače pri nas take, kakor v drugih tovarnah. In zato se ne smejo povišati. Delavstvo, ki je zadovoljno v drugih tovarnah s takimi plačami, mora biti zadovoljno tudi v naši tovarni. In ono je tudi zadovoljno, oziroma je bilo zadovoljno, dokler ni poznalo organizacije.«

Obrnil se je k zaupnikom.

»Ali ne, gospodje zaupniki.«

Njegove oči so bile uprte v zaupnike, ki so obsedeli, kakor lipovi bogovi, nepremično in v svetem strahu. Samo eden izmed njih je za hip nato rekel:

»Niso bili zadovoljni, gospod ravnatelj. Samo povedati si niso upali.«

»A tako... mhm,« je rekel upravnik in nekaj zapisal na papir. Nato pa nadaljeval:

»In drugič... se ne more povišati mezda, ker ni denarja. Tovarna komaj rine v tej konkurenci. Omejiti bo morala obrat. Odpustiti nekaj delavstva.«

Zopet se je obrnil k zaupnikom:

»In če je to v korist delavstvu, da bo tovarna morala skrčiti obrat... povejte svoje mnenje.«

Zaupniki so zopet sedeli nepremično. Samo eden, tisti prejšnji, je odgovoril:

»Gospod ravnatelj, kako skrčiti obrat, ko ga pa razširjate in vedno nove moči jemljete. In pa, osemurnik je predpisan, delati pa moramo po 9 in celo po 10 ur.«

»Hmhm,« je rekel upravnik in zopet nekaj zapisal. »Nikogar ne silimo, da dela 9 ur in 10 ur, če res dela. Ali sami hočejo. Ali jih naj odganjamo? Ne. Zato imamo delavske zaupnike. Zakaj vi tega delavstvu, ki vas je izvolilo, ne dopoveste in tega ne preprečite.«

»Gospod ravnatelj,« je segel v besedo tajnik organizacije. »To ni na mestu... Delavski zaupniki imajo predpise svoje obveznosti po zakonu in se zavedajo kaj smejo in kaj ne smejo... Dajmo raje razpravljati o stvari kolektivne pogodbe in zvišanju mezd.

Gospod ravnatelj, dovolite, da na vaše pripombe, ki ste jih pravkar dali, nekoliko ugovarjam. Če se delničarjem za leto 1924 izplačuje dividenda na delnico 18 dinarjev, — in to so poročali dnevniki — podjetje ne rine komaj naprej, nego sijajno prosperira. In če za 30% povišate mezde, se to ne bo bogvekaj poznalo tovarni, delavcem pa zelo izboljšate sedanji položaj. Le vzemimo, da na primer sedanji urnini 2.30 Din dodate še 69 oziroma 70 para, torej 3 Din; s tem samo podkrepite delovno moč delavca, kar se vam bo gotovo dobro obrestovalo. Delavcu pa bo mesto dosedanjih tedenskih 110.40 Din s 144.— Din že precej pomagano. So to mizerno skromni računi in si vi, gospod ravnatelj, niti predstavljati ne morete, kaj se pravi živeti, recimo s 4 člani družine, s 144 Din? Socialen čut vam mora govoriti, da treba gledati z očmi človeka in ne z očmi mamona.«

Upravitelj tovarne je molče poslušal.

Tajnik pa je nadaljeval:

»Sicer to ni poseben predlog organizacije, ker je v predlogu kolektivne pogodbe že itak zapopaden... Kako mislite glede kolektivne pogodbe, se še niste izjavili. Upamo pa, da se v principu ne boste zoperstavljali, ako smatrate delavstvo za državljane, ravnopravne, kakor ste vi sami in ako smatrate delavca za človeka. Med človekom in človekom pa je službeni dogovor normalna potreba. In tak službeni dogovor je kolektivna pogodba.«

Upravitelj tovarne je pobobnal s prsti po mizi, nato pa rekel:

»Da se razumemo, gospoda. Povabil sem vas vse sem baš zato, ker smatram delavca za človeka in vem,

Odzovite se vsi na ta dan skupnemu sestanku; naj ja nobenega ne manjka, kajti to je že dolgo napovedani dan in vendar smo ga doživeli sedaj. Na občnem zboru pa ni bilo še mogoče objaviti imena.

Sicer je od predsednika to neke vrste teror, ker nam ne izda tega imena; mi vemo, da se on zaveda, da nas ima enkrat na vrvi zaradi silne radovednosti in če hočemo zvedeti, da moramo vsi na ta sestanek. Nam torej radi njegove trmoglavosti ne preostaja druzega kakor, da ta sestanek posetimo vsi, da dobimo potem tam zadoščenje za našo radovednost. Toda tisočemu članu bodi gorje, ker mu bomo vsi krepko stisnili roko, da bo imel oteklo, kakor predsednik Združenih ameriških držav od stiskanja rok.

Na svidenje torej!

Delavsko podporno društvo za Jesenice in okolico naznanja tem potom, da bo tudi letos, kakor vsako leto, priredilo na dan 29. junija 1930 (Petra in Pavla) svojo tradicijonelno tombolo in prosi vse okoliške korporacije, da ta dan ne prirejajo sličnih prireditev. — Odbor.

Iz kraljestva Cinkarne d. d. v Celju.

Vodstvo podjetja je v pričetku tega meseca izdalo razglas, v katerem naznanja delavstvu, da bo z dnem 1. aprila 1930 vsemu delavstvu znižalo plače. Od tega dne bodo vsi delavci v podjetju imeli temeljno plačo Din 30.— na dan. Da bo pa kaos še večji, se bodo upeljale nekake doklade, ki se bodo delile kakor beraču miloščina. Vodstvo podjetja je napravilo to radi tega, ker je na pobudo organizacije dobilo od Rudarske oblasti nalog, da mora vse nadure plačevati z najmanj 50% poviška. Tega se sedaj v Cinkarni ni prakticiralo; v tem podjetju je vladalo izjemno stanje. Vodstvo se je smatralo izven zakonov. Ko se je pa gospodom po dolgem času tudi to dopovedalo, so izdali razglas, v katerem napovedujejo delavstvu redukcijo plač.

Kak namen naj ima to početje? Vodstvo podjetja hoče s tem opozoriti delavce, da nimajo kolektivne pogodbe in da je sedaj najugodnejši trenutek, da načno vprašanje plač in s tem v zvezi tudi vprašanje kolektivne pogodbe.

Celjska Cinkarna je član mednarodnega cinkovnega kartela. Cena cinku je v celi Evropi jednaka. Razven tega pa uživa Cinkarna tudi dobrote zaščitne carine. Zato ni čudo, ako se smatrajo gospodje v Cinkarni v svojem kraljestvu ogrožene. Na izdelke imajo monopol, le delavci so še tista ovira, da ne morejo čez noč postati Krezi. Račun gospodov je lep; 450 delavcev naj prikrajšajo mesečno za povprečno Din 35.— na mesec, kar bo dalo lepo vsoto Din 15.750.— ali letno Din 189.000.—. S to vsoto se bodo lahko napravile nove investicije.

Besedo imajo sedaj delavci.

Delavskemu zaupniku.

Kroči samo dalje druže pravim smerom,
Koji nosi svima opšte bednim spas!
A u duši s čvrstom proleterskom verom
I na svakom koraku Ti zaštićuj nas.

Ne boj se borče, neće robske uze
Vezat nam ruke. Doći će bolje vreme;
Pa neće bedni večito ronit suze
I života uzalud prosipat seme . . .

I svanut će dani sveopšte slobode
Kad budemo ruke jedan drugom dali,
A novi će traci sunca da se rode,

Kad zlotvori vide da mi nismo mali,
Nek nam mis'o bude sviju proletera,
Sve opštem spasu to je naša vera!

Nedeljko Radić.

Pripomba uredništva. Sodrug, član S. M. R. J. v Zenici, je poslal več pesmi, katerih eno priobčujemo danes. Spesnjena je delavskemu zaupniku, ob priliki, ko je bil s. Jeram iz Jesenic 15. februarja v Zenici in tam navduševal kovinarje za strokovno organizacijo. Priobčujemo to pesem pa še zato, da delavstvo vidi praktično, kako zna delati zaveden delavec: fizično in duševno. Ne kakor ga tlačijo razmere, nego kar more, proletarec je storiti dolžan.

Krajevna skupščina bratovske skladnice KID Jesenice.

V nedeljo, dne 16. februarja 1930, se je vršila dopoldne krajevna skupščina bratovske skladnice KID v dvorani kina »Radio« na Savi. Predsednik gospod dr. Maks Obersnel je ugotovil sklepčnost ter nato prešel na dnevni red. K poteku skupščine pripomnimo, da je iz poročila bilo razvidno, da je lokalna bolniška blagajna vsled pretečene zime in velikih obolenj imela nad 40.000 Din primanjkljaja, za kar pa je upanje, da se v tekočem letu izboljša. Ta primanjkljaj je pa v prvi vrsti povzročila tudi takozvana Nestlejeva moka za otroke, katero se prodaja in zanjo agitira na ta način, da vsak, ki ima 100 listkov od dobljene moke za otroke, dobi potem srebrno jedilno orodje. No, in na Jesenicah ni manjkalo mamic, ki so zdravnike oblegale na račun bratovske skladnice za to moko, pred vsem za to, da so dobile »beštek«, ki smo ga prokleto drago plačali, kajti na tej mokci je bratovska skladnica plačala za 53.000 Din računov. Sedaj je ta moka ukinjena kot zdravilo, saj je bil pa tudi zadnji čas.

Pokojninska blagajna je imela vseh dohodkov 1,496.674.61 Din v letu 1929, izdatkov pa vseh skupaj 814.875.12 Din tako, da imamo pri KID v pokojninski blagajni prebitka iz leta 1929 Din 809.257.29. K temu je pripomniti, da je skrajni čas, da razna pasivna podjetja pričnо iz svojega kriti primanjkljaje, s katerimi se bomo ob prihodnji priliki temeljito bavili, iz česar bo razvidno, da smo Jeseničani upravičeno nezadovoljni s stanjem pasiv po raznih krajih; sicer pa o tem izčrpno prihodnjič.

Članov je bilo 2416, svojcev 3418. Od 1551 obolenj sta bili 202 obolenji, povzročeni po obratnih nezgodah, smrtnega slučaja iz nezgod v pretečenem letu ni bilo, vendar je število nesreč zelo visoko in se je znižalo napram prejšnjemu letu samo za tri slučaje.

V nadzorstvo so bili izvoljeni: Mohorič Franc in Iskra Ivan, kot namestnika pa Martinjak Pavel in Malej Valentin.

Posebna debata je izostala iz razloga, ker je vse delovanje članov krajevnega upravnega odbora delavske delegacije vezano z delovanjem organizacije, ter se vse eventuelne pritožbe sproti rešuje na sejah krajevnega upravnega odbora.

Delavstvo se pa vseeno še posebno opozarja na to, da se naj v vsakem slučaju vsak takoj obrne na odbornike krajevnega upravnega odbora, ki so: Jurij Jeram, Toman Franc, Malenšek Janez, Pikon Anton in Kemperle Blaž ter Pekelj Anton iz Dobrave, v nujnih slučajih pa na glavnega zaupnika, ne pa čakati, da kaka pritožba zastari ter potem nima pomena, da se jo rešuje.

RUDARJI.

Izseljevanje rudarjev.

Obstoječa kriza v premogovni industriji Slovenije, katero predvsem občuti delavstvo, zaposleno v rudnikih Trboveljske družbe, je napravila celo zmedo med prizadetimi. In kaj ne bi? Če danes rudar ne ve, koliko šihtov bo napravil, ali bo mogel svojo družino preživeti ali ne? Ali ne bo prvega ali petnajstega med tistimi, ki bodo proglašeni za odpuščene? Ali ga ne skrbi, če se le količkaj zameri svojemu predpostavljenemu, ali če ga njegov lastni tovariš ne bo zatožil, da premalo »leista«, da bo spet odpuščen?

Vse to napravlja silno depresijo med rudarji. Upanje na vsako, pa še tako malo ustvaritev domačega ognjišča, jim sproti splava po vodi. Kadar je konjunktura dobra, takrat se ubijaj noč in dan na šihtu,, kakor hitro pa nastane malo krize, takrat se pa rudniška vrata na cesto široko odpro.

Zato ni nič čudnega, da, ko se je zadnjič pojavil »birmovc« za Holandsko, so romali k njemu kakor včasih na kako božjo pot. Le žal, da je bil preizbirčen. Če to ne bi bil slučaj, bi gotovo lahko vzel pol slovenskih rudarjev s seboj. Vzel je zaenkrat nekaj najboljših, a pride še po nje.

Takoj za njim pa je prišla Francija z razglasom, da rabi zopet ljudi. Tu je treba sedaj samo pogledati občinske urade, borze dela in sedeže strokovnih organizacij, kako ljudje prihajajo in odhajajo. Vse se hoče izseliti. Starejši delavci pa preklinjajo usodo svojega življenja, ker ne morejo več ven.

Tako se pri nas producirana delavska sila pretaka iz naših rudnikov naše domovine v tujino, kjer bo z znojem svojega dela in dragoceno lastno krvjo plodonosno gnojila njive inozemskega kapitala, a obrabljene kosti — po večini v obliki beračev — pa dobimo zopet nazaj.

In pravijo, da je v deželi Danski vse najbolje.

Občni zbor »Zveze rudarjev Jugoslavije«, podružnice Trbovlje, se je preložil na dan 30. marca 1930 ob 4. uri popoldne z že objavljenim dnevnim redom (v št. 3. strok. lista »Delavec«) v prostorih Delavskega doma. ODBOR.

Velenje.

Povsod drugod se delavstvo zaveda in spoznava, da je samo v organiziranosti rešitev mizernega položaja. Povsod delavci ustvarjajo iz svojih malenkostnih »jazov« močan »MI«. Če malo pogledamo po rudarskih revirjih, vidimo, da se tudi rudarji zopet oprijemajo svoje strokovne organizacije. Samo naši velenjski rudarji so še vedno prepričani, da jim bo nekakšen bog, pa naj bo od leve ali desne, od zgoraj ali od strani, kaj pomagal in dal, samim pa da ni treba nič skrbeti. Po vojni je postalo mnogo norcev (da se tako izrazim), ki hodijo brez glave okrog, preklinjajo in jamrajo, a da bi zavihali rokave in postavili strokovno organizacijo trdno in praktično, pa ne.

Razmere so pri velenjskem rudniku takšne, da se je sedaj odpustilo okrog 100 rudarjev na dopust za nedoločen čas. Poleg teh je okrog 30 vpokojenih; če je to vpokojitev, da ne bodo več delali, bodo prejemali nekako vsoto, ki ne vem, kako bi jo imenoval: vbogajme, ali podporo, ali miloščino. Sedaj se morajo dnevno zglašati pri zdravniku. Praznuje se vsak teden dva delavna dneva in tako ima rudar 4 šihte na teden, 3 pa počiva, dasi ti dnevi niso, razen nedelje, zapovedani prazniki niti od države niti od svete rimsko-katoliške cerkve.

Take, vidite, so razmere pri nas v Velenju.

Kakor smo si postlali, tako pa ležimo.

Velenjčan.

Žerjav pri Črni.

Dne 27. februarja t. l. se je v tukajšnji topilnici težko ponesrečil delavec A. Maurič pri odvažanju žlindre izpred visoke peči. Dobil je težke opekline po obrazu in rokah.

Vzrok nesreče tiči zopet v priganjaškem sistemu uprave tukajšnjega rudnika. In to prvič v tem, ker se ne skrbi v zadostni meri za suhe prostore, kamor se ta žlindra odvaža. Istotako je tudi premalo takozvanih »piskrov«, s katerimi se odvaža razbeljena žlindra ter se ista v istih ne utegne ohladiti. Tako je tudi pri tem slučaju prišlo do nesreče le vsled tega, ker sta odvaževalca zvrnila »pisker« z razbeljeno žlindro na mokra tla, vsled česar je nastala eksplozija.

In drugič je pa vzrok v tem, ker je obratno vodstvo odvzelo delavca, ki je bil prej stalno s tem zaposlen, da je zvračal »piskre« na prostoru, kamor se žlindra izvaža; a sedaj pa morata odvažalca sama to delo vršiti.

Sploh so razmere v obratih tukajšnje svinčene družbe takšne, da bo neobhodno potrebno, da jim bo pristojna rudarska oblast morala posvečati več pažnje.

Zato pa, rudarji, delavci in delavke, vsi se organizirajte v Zvezi rudarjev Jugoslavije!

Praznovanje v revirjih T. P. D.

V rudnikih Trboveljske družbe se je z drugim tednom t. m. pričelo praznovati po dva dneva tedensko, in sicer v soboto in pondeljek. A kljub temu se še del nakopanega premoga spravlja v skladišče. Kako to upliva na rudarje, je povedano v drugem članku.

Težka kriza je; to se ne da utajiti. Ali vse se more prenesti. Organom T. P. D. se ne more odrekati sposobnosti, a morali bi imeti tudi voljo, da se ta kriza napravi znosna za vse. Ali, žal, te volje pri njej ni, temveč baš nasprotno; to je, kar med rudarji povzroča silno vročo kri.

Tako na primer se ravno sedaj dela, kakor se je delalo v dobi najhujše konjunkture. Ako se praznuje, takrat se določi en del moštva na delo, ki se ga potem razdeli na one kraje (Ort), kjer se da izkopati največ premoga. In ko pride drugi dan prava nasadba na svoj kraj, ima potem same kosti za obirati, ki ne more dati nobene »leistunge« in ničesar zaslužiti. Za popravo prog ni časa; ako potem moštvo ne more dati dovolj polnih vozičkov vsled prenizkih prog, se ga kaznuje. Dokaz temu je, da sta se pred kratkim dva rudarja na rokah poškodovala s tem, da jima je prste odtrgalo in zmečkalo. Eni so pa tako srečni, da še pridejo do kakšnega šihta, med tem ko so ostali doma, ne glede na njih gospodarski položaj..

Mi dobro vemo, da je to čisto »trgovsko« stališče družbe. Zato je čisto prav, da si je občni zbor II. skupine rudarske zadruge, ki se je vršil v Celju dne 9. marca na inicijativo **Zveze rudarjev Jugoslavije,** osvojil sledeče stališče:

Pristojno rudarsko oblast se zaprosi, da z ozirom na obstoječo krizo v premogovni industriji Dravske banovine, vsled katere je osobito prizadeto delavstvo Trboveljske premogokopne družbe, ukrene sledeče:

1. Za časa trajanja krize se naj vsako sprejemanje novih delavcev ukine.
2. Vsako nadurno delo se naj ukine.
3. Pri vzdrževalnih delih v času praznovanja šihtov se naj predvsem upošteva družinske očete z večjimi družinami.
4. Če se praznuje, naj se z gotovim delom delavstva ne dela na odkopih, kar se smatra za nepravično napram onim, ki so prizadeti.
5. V slučaju novih redukcij se naj predvsem ozira na gospodarsko slabše in starejše delavce in pusti na dopust **(ne odpust)** one, katerih sredstva jim omogočajo eksistenco tudi izven rudnika.

Te zahteve si je tudi delavstvo osvojilo na tozadevnih shodih, ki jih je zveza rudarjev priredila v revirjih. In na teh bo vztrajalo, dokler se ne uveljavijo. Zakaj, interesi družbe so eni, a interesi delavstva so drugi, ki se pa morajo tudi upoštevati.

Zagorje.

Obrat Kisovec in Kotredež.

Za izvršbo produkcijskega procesa je potrebno poleg materije tudi fizično in duševno delo. Ako se hoče, da gre ta proces normalno svojo razvojno pot naprej, potem se ne sme od poslednjih dveh niti eno niti drugo podcenjevati, pa čeprav gre tukaj samo za občevanje enih z drugimi. To bi želeli, da nas nekdo razume. Rudar.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Sladki vrh.

V Sladkem vrhu je imela naša podružnica svoje strokovno zborovanje. Zborovanje je bilo lepo obiskano. Poročala sta tajnik saveza Jakomin in predsednik podružnice sod. Spindler. Razpravljalo in poročalo se je o akciji, ki jo vrši podružnica za izboljšanje plač in ureditev delovnih razmer v tovarni lepenke in papirja. Delavstvo je poročila vzelo z odobravanjem na znanje. Zanimivo je bilo zlasti poročilo o pogajanjih, ki so se vršila dne 18. februarja v Ljubljani. Delavstvo bo svojo lepo in močno organizacijo še izpopolnilo, ker ono je prava garancija, da se bo težnje delavstva upoštevalo. Napravljeni so razni potrebni sklepi. Organizacija in zavednost članstva napredujeta.

Hrastnik, kemični delavci.

Kakor smo že poročali, smo kemični delavci v Hrastniku zopet povzdignili svojo strokovno organizacijo na višino, kakor je to potrebno. Odbor, ki je bil izvoljen na občnem zboru, se je z vso vnemo lotil dela. Danes je skoro vse delavstvo v tovarni organizirano. Nekaj jih je še, ki gledajo od strani in čakajo, toda tudi ti bodo pristopili, ker nočejo biti ovira svojim sodrugom pri delu za izbolj-

---

da je življenje težko. Ali« — upravitelj tovarne je zopet skrčil svoj vrat med ramena — »tudi jaz sem v službi. Upravni odbor je vaše zahteve odklonil. To bi vam lahko sporočil pismeno, ali vam, gospodje zaupniki, po delovodju. Ker pa vas smatram za ljudi, sem hotel to povedati ustmeno vsem skupaj.

Vzemite torej to na znanje.«

Upravnik tovarne je vstal, v znak, da je razprava končana.

»Svetujem vam«, se je obrnil k delavskim zaupnikom, »bodite pametni in ne dražite ostalih. Ker moral bi potem postopati, kakor mi nalaga služba.«

Zaupniki so vstali in molče poslušali. Tajnik organizacije pa je rekel:

»Ali gospod ravnatelj, kar tako nas hočete odpraviti? . . . Delavstvo tega ne bo sprejelo, kakor si predstavljate.«

Upravnik tovarne se je nasmejal:

»Mislite? . . . Če bi bilo delavstvo vašega mnenja in bi bilo za vaše predloge, bi bilo tudi organizirano . . . Kaj? . . . Nimam prav? Komaj kakih 5 do 10 odstotkov je organiziranega v moji tovarni. Vsi ostali — so proti vam. Oprostite, da vam to odkrito povem. Razgrajačev pa, veste, tovarna ne bo trpela. Manjšini se večina ne bo pokoravala.«

Tajnik organizacije je hotel nekaj povedati, a upravnik je mahnil z roko:

»Nehajmo, nehajmo! Povedal sem vam. Nimam časa. Mudi se mi.«

Tako govoreč je spretno vse spravil do vrat, preko praga . . . a na cesto so stopili že sami od sebe.

Zunaj je pogledal tajnik zaupnike vse po vrsti. Eden izmed njih je rekel tajniku z glasom očitka:

»Nič niste dosegli!«

»Kdo«, je vprašal tajnik organizacije.

»Vi«, je bil odgovor. »Saj se res ne splača, biti organiziran.«

Tajnik se je grenko nasmehnil.

»Resnico je povedal upravnik! Ali ste jo slišali? Vi vsi niste za povišanje mezd in za kolektivno pogodbo.«

»Smo«, so se razjezili delavski zaupniki.

»Zakaj mu tega niste povedali? Zakaj sem moral govoriti samo jaz? Zakaj ste molčali, kakor da nimate jezikov. Samo eden je nekaj omenil, a ga niste podprli . . . Zakaj ne morete sploh organizirati vsaj tretjine tovarne? Ker ne veste, kaj je organizacija?!«

Tri dni potem je bil delavski zaupnik, ki je v razgovoru z upravnikom imel korajžo povedati, da se obrat ne krči, nego da se veča, odpuščen. Vzrok: Ni zaposlitve!

In vsi delavci, razen par organiziranih, so rekli:

»Prav mu je. Kaj pa ugovarja upravniku. Organizacija naj pove, pa ne mi!«

Ko je tajnik organizacije zvedel za to, je pomislil:

»Ledina je trda. Težko se orje. Tistim, ki ne znajo, kaj so, je pomoč nemogoča.«

In z organiziranimi sodrugi je prisilil upravnika, da je moral spoštovati zakon o zaščiti delavcev. Moral je odpuščenega zaupnika zopet sprejeti v delo.

»Za neorganizirane se več ne bomo borili«, so rekli vsi. »Zastonjkarjev, hlapcev in strahopetcev ne bomo podpirali. Ker resničen je pregovor: Kdor ni z delavci, je proti delavcem.«

Tajnik organizacije pa je dejal:

»Ne, sodrugi! Odpustimo jim, ker ne vedo, da so ljudje. Odprimo jim oči . . . Organizirajmo jih . . .«

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO" NAROČA SE: MARIBOR POŠTNI PREDAL 22

šanje delovnih razmer v tovarni, katere so se precej poslabšale v času, ko organizacije ni bilo.

V nedeljo, dne 16. t. m. smo imeli članско zborovanje, ki je bilo primerno obiskano. O pomenu in nalogah organizacije je poročal tajnik saveza Jakomin. Za utrditev in izpopolnitev organizacije je v lepem govoru spodbudil članstvo tajnik podružnice sodr. Kragel. Pred zaključkom zborovanja je predsednik prečital okrožnico »Cankarjeve družbe« in pozval delavstvo, naj sleherni postane njen član, ker izobrazba je glavno delavčevo orožje.

Zborovanje, ki je lepo uspelo, je napravilo sklep, da delavstvo brez strokovne organizacije ne sme nikdar več biti. Organizacijo pa je treba utrditi in jo usposobiti, da bo kos svojim nalogam.

Moste. Redni letni občni zbor podružnice Splošne delavske zveze Jugoslavije v Mostah se vrši v petek, dne 28. marca ob 2. uri popoldne v prostorih »Šibenik« poleg kemične tovarne v Mostah s sledečim dnevnim redom:

1. Poročila: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) nadzorstva.

2. Volitev novega odbora in nadzorstva.

3. Položaj delavstva, delovanje in naloge strokovnih organizacij (poroča tajnik Splošne delavske zveze Jugoslavije).

4. Sklepanje o pravilniku podpornega fonda.

5. Raznoterosti.

Vabimo vse članstvo in delavstvo kemične tovarne, da se občnega zbora udeleže.

Odbor.

Vid Jančič.

V pondeljek, dne 17. marca nam je smrt ugrabila iz naših vrst Vida Jančiča, delavca kemične tovarne v Mostah. Pokojnik je bil dolgoleten agilen član našega delavskega pokreta. Bil je miren, plemenit značaj, povsod priljubljen in spoštovan. Kakor je pri svojem delu v podjetju bil vesten in marljiv, tako je na drugi strani delal vedno v organizacijah v dobrobit svojih sodrugov in uveljavljenje idej trpečih proletarcev. Pokojnega sodruga, ki je preminul v najlepši moški dobi, je spremilo na njegovi zadnji poti ogromno število sodrugov, prijateljev in znancev. Zapušča ženo in nepreskrbljenega otroka.

Umrlega sodruga, ki si je z vztrajnim delom za naš pokret stekel nevenljivih zaslug, bomo težko pogrešali in mu ohranili trajen in hvaležen spomin.

Njegovim svojcem naše iskreno sožalje.

Tržič, a-a. Tukajšnja podružnica S. D Z. J. je priredila v nedeljo, dne 9. III. 1930 ob 10. uri dopoldne izvanredni občni zbor, na katerem so bili izvoljeni sledeči funkcijonarji:

Kosmač Ivan, predsed., **Zupan Ciril,** podpredsednik, **Sova Stanko,** tajnik, **Hafnar Janez,** nam. tajnika, **Mrak Herman,** blagajnik, **Lotrič Anton,** namestnik blagajnika. Odbor: **Meglič Janez, Šolar Marija, Krištofek Slavko.** Namestniki odbora: **Sajovic Lovro, Ribnikar Pavla, Mežek Janko.** Revizorja: **Stegner Rok, Hočevar Joško.**

Občni zbor je potekel dokaj živahno v znamenju dela in razširjenja delokroga strokovne organizacije, za kar mu iskreno želimo mnogo uspeha.

Vprašanje mlinskih delavcev v Mariboru.

Pred kratkim se je vršil občni zbor mlinske sekcije S. D. Z. J., katera bi pač smela šteti vsaj štirikrat toliko članov kakor danes. Maribor je namreč s svojo okolico precej aktiven s temi podjetji ter nas je radi tega naravnost sram povedati število članov omenjene sekcije. Če vzamemo tu zgolj mesto Maribor, kje bi človek mislil, da so vsaj ti delavci zavedni in družni, kateri imajo priliko se vsaj kolikor toliko izobraževati, da bi vedeli kam spadajo. Pa moramo na žalost ugotoviti, da je tu vse eno, ali pogledaš mestnega ali podeželskega delavca. Res je, da je eno podjetje več ali manj vso tam, kamor spada, izven nekoliko nezavednih, kateri bodo pa morali kmalu spremeniti svojo pasivnost in se podati k svojim naprednim sodrugom. Le eno nam ni razumljivo, da je drugo podjetje v tem oziru popolnoma pasivno. Kljub prizadevanju par zaslužnih sodrugov, ki že nekaj časa bude te sotrpine, se v tem podjetju prav nič ne premakne z mrtve točke. Naj pa ti ne mislijo, da bodo spali naprej. Priporočamo jim, da se pripravijo na to, da se bodo morali uvrstiti med nas in s skupno močjo bomo potem napravili to, kar je potrebno, da zboljšamo svoj položaj.

Sodrug K. E.

ŽIVILCI.

Značaj mariborskih pekovskih mojstrov. Kakor znano, smo vložili ob priliki podražitve kruha pek. zadrugi spomenico, v kateri smo zahtevali reguliranje mezde v posameznih obratih in to v obliki kolektivne pogodbe. Torej nobenega poviška plač, pač pa uveljavo mezde, katera se je izplačevala l. 1923. Dočim so na zadružnem zborovanju pred občnim zborom z veliko večino osvojili naše predloge, so jih na občnem zboru 10 dni pozneje popolnoma odklonili. S tem so jasno pokazali značaj in možatost svojih obljub.

Pekovski mojster Kovačič, Tezno. Res zanimivo spričevalo si je izdala pek. zadruga s tem, da si je izbrala za glavnega referenta za točko »Pomočniške zahteve« člana, ki sploh nima nobenega pomočnika in ga tudi, odkar je mojster, ni imel.

Pekovski mojster Kovačič, Tezno, ima res čudne pojme o osvoboditvi jugoslovanskega naroda izpod tujega jarma, ko pravi doslovno: »Desetletja smo bili sužnji tujega gospodstva, končno smo se rešili suženjstva in s tem postali svobodni državljani ter si absolutno ne pustimo od pomočnikov diktirati ničesar.« Torej podjetniki so po njegovem samo državljani.

Kolektivna pogodba: podpiranje lenobe. V svojem srditem govoru proti pomočnikom je dejal pek. mojster Kovačič naslednje: Ako sprejmete predloge pomočnikov, se s tem nehote zasužnjite, kajti kolektivna pogodba je samo podpiranje lenih pomočnikov. Pošteni pomočniki ne zahtevajo kolektivne pogodbe, da je le za lenuhe, katerim ni za delo.

Pekovski mojster Čebokli, Glavni trg, proti strokovni organizaciji. Pri debati o pomočniških zahtevah se je oglasil tudi stari nasprotnik strokovnih organizacij, mojster Čebokli, ki je priporočal ostalim sledeče: Najboljše bi bilo, da si uredite razmere v pekarni takole: Pri meni ni noben pomočnik organiziran; vsi so zadovoljni, vse gre po **moji** volji in vlada večni mir. Odkrito povem, raje sem **baba** kot mož-beseda, da bi zopet glasoval za kolektivno pogodbo. Res tipičen primer doslednosti.

LESNI DELAVCI.

Lesni delavci Ljubljane. Podružnica ljubljanskih mizarjev je zopet izgubila enega svojega člana naše organizacije. Dne 18. t. m. smo spremili preminulega nam sodr. Bradeško Andreja. Sodr. Bradeško-ta je poznal skoro vsak ljubljanski mizar, kakor tudi gotovo vse ostalo delavstvo v Sloveniji, kjer so naše podružnice. Bil je več let tajnik Osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani. Sedaj pa je bolehal že dalj časa, kot po večini vsi lesni delavci, na tuberkulozi in tako je postal tudi on žrtev.

Kakor jesenski veter odžene ovenelo listje raz dreves ter se poigra z njihovo usodo, tako tudi izpadajo iz naše srede dobri naši sodrugi ter nas prepuščajo enaki usodi, v objem izkoriščanja, dokler se nam ne izmozga poslednja kapljica krvi.

Sodrugi! Noben podjetnik ne vpraša, kaj bo z delavčevo družino, kdo naj hrani njegove lačne črvičke, ko kličejo svojega očeta, ki je v objemu matere zemlje.

Sodr. Bradeško je bil star 46 let, v najlepši moški dobi. In skoro vsi naši sodrugi izginjajo od nas v takšni starosti.

Pogreb sodr. Bradeška je bil naravnost sijajen. Ljubljanski mizarji se dramijo, čutijo dolžnost, da spremljajo sodruga na zadnji poti, korakajo za društvenim praporom, vsak potrt in žalosten in si misli, kdaj zadene ista usoda tudi njega. Za slovo mu je delavsko pevsko društvo »Cankar« zapelo več žalostink.

Sodrugi, združujmo se, naj se vkljub vsem naporom, ki nas ovirajo, ne strašimo! Naša organizacija naj se podvoji in naša moč bo nepremagljiva! Naj živi naša strokovna organizacija in naj rodi novih borcev, da bomo premagali vsa nasilja kapitalističnega režima.

Sodrugu Bradešku pa ohranimo trajen spomin! Naj mu bo zemljica lahka!

Ljubljanska podružnica mizarjev je že zopet izgubila enega agilnega člana svoje strokovne organizacije. V kratkem času smo izgubili že tri člane, kakor da je prišlo prokletstvo baš na nas mizarje!

Dne 6. t. m. smo spremili k zadnjemu počitku na viško pokopališče sodruga Antona Bradača v starosti 50 let. Da je bil sodrug Bradač priljubljen med svojimi sodrugi, je bilo videti že ob njegovi zadnji poti. Njegovi najožji sodrugi so ga nosili ter ga položili v grob. Ljubljanska podružnica se je udeležila pogreba z vencem in zastavo na čelu. Udeležba je bila naravnost sijajna. Razveseljivo je, da postaja medsebojna solidarnost med ljubljanskimi mizarji vedno večja. Opažati je, da bo ljubljanska podružnica postala zopet enkrat močna in nepremagljiva trdnjava, katera bo v čast in ponos ter vzgled vsem ostalim podružnicam.

Sodrugi! Popravimo naše medsebojne odnošaje, bodimo iskreni, podpirajmo drug drugega, stojmo na braniku da si izboljšamo naš tako mizerni položaj! Zavedajmo se, da kolikor moči, toliko pravic! Močna strokovna organizacija nam bo najboljše orožje in zavedajmo se, da smo to močno orožje »MI«.

Sodrug Bradač, odšel si od nas, ali pozabljen od nas ne boš! Naj Ti bo zemlja lahka!

Bricelj.

Stari trg pri Rakeku. V nedeljo 9. marca se je vršil v Delavskem domu na Marofu precej dobro obiskan shod lesnih delavcev. Shoda sta se udeležila tudi ss. Bricelj in Tokan od centrale iz Ljubljane. Shod je otvoril sodr. Raušelj, predsednik tamošnje podružnice, nakar je govoril sodr. Bricelj, ki je obrazložil pomen strokovne organizacije, katere naj bi se članstvo oprijelo z veseljem, ter pokazalo, da je zrelo za strokovni pokret in da zna misliti z lastnimi možgani. Svoj čas je bila tam že precej močna strokovna organizacija, pa je spala sedaj več let. Na pobudo nekaterih sodrugov pa se je zopet oživela in je upati, da bo tudi uspevala in da bo postala za vzgled celi gorenjski in notranjski pokrajini. Treba je, da stopijo tamošnji sodrugi v stik z vsemi delavci na tamkajšnjih žagah in jih pridobijo za organizacijo.

Sodr. Tokan je poročal o starostnem zavarovanju naše organizacije in naj to sodrugi upoštevajo, kako važno je danes to vprašanje za vsakega posameznika. Navedel je več slučajev iz drugih držav za vzgled.

Opaziti je bilo, da tamošnji sodrugi znajo razumeti in da bodo znali ostalim delavcem pojasniti to, kar se je na shodu poročalo.

Po shodu se je vprizorila burka »Ženitev«, s katero je gostoval ljubljanski Delavski oder »Svobode«. Pri igri smo se vsi prav pošteno zabavali.

Želimo tamkajšnjim sodrugom, da zastavijo vse sile, da okrepijo svojo organizacijo in da se čimprej pokaže sad njihovega dela.

Bricelj.

OBLAČILNI DELAVCI.

Martin Čerič.

Pred dnevi je umrl v Mariboru s. Martin Čerič, krojaški pomočnik v najlepši moški dobi 56 let. Podlegel je zavratni proletarski bolezni tuberkulozi. S. Čerič je bil že član organizacije pri njeni ustanovitvi. Vsled bolezni in brezposelnosti je parkrat prekinil svoje članstvo, a je bil vsega skupaj čez 20 let član strokovne organizacije. Mariborski krojaški pomočniki so ga korporativno spremili na njegovi zadnji poti ter mu položili venec tož na njegov prerani grob. Časten Ti spomin, s. Martin Čerič!

Članstvu v vednost. Fran Kossü, kateri je bil zaupnik neke delavnice v Ljubljani, ni v polni meri izročil organizaciji za njo mu zaupani denar za društvene znamke. Ta slučaj je pri njem že drugi in se je s tem sam izključil iz kroga organiziranih krojaških pomočnikov. Člane pozivljamo, da mu drugič več ne zaupajo denarja, namenjenega za organizacijo.

Odbor.

Celje. V nedeljo, dne 2. marca t. l. se je vršil v prostorih Delavske zbornice občni zbor tukajšnje podružnice. Podala so se poročila starega odbora in izvolil se je novi odbor. Delo v tej podružnici je jako težavno, ker se članstvo vedno menja, pripotuje in čez par tednov zopet odpotuje. Pa tudi zanimanje za organizacijo med stalno bivajočimi krojači je minimalno. Naj gre novi odbor na delo, naj organizira vse zaposlene krojaške pomočnike in jih zainteresira za strokovno organizacijo, ker le potom nje bodo dosegli zboljšanje svojega položaja in si ohranili svoje pridobitve.

Maribor. Pri nas se je vršil 32. redni občni zbor v nedeljo, dne 9. t. m., ob komaj zadostni udeležbi. Odbor je podal svoje poročilo, iz katerega je razvidno, da je pač delal, kolikor mu je stalo članstvo ob strani. Zanimanje članstva za organizacijo je premalo, kar kažejo precej redki, a še tisti malo obiskani članski sestanki. V jeseni se je vršilo mezdno gibanje, katero so inscenirali krojaški mojstri s tem, da so hoteli kolektivno pogodbo anulirati in plače ter druge delovne pogoje poslabšati. Po energič, odporu pomočnikov so mojstri anuliranje preklicali in je ostala stara pogodba v veljavi. Med letom je umrl tudi član Martin Čerič. Iz poročila blagajnika je razvidno, da je vladala v preteklem letu pri nas velika brezposelnost, za kar se je izplačalo precej podpor. Na predlog kontrole je bil prejšnjemu odboru podan absolutorij za njegovo delovanje.

Izvolil se je sledeči odbor: Ivan Belle predsednik, Karl Pocajt namestnik, Franc Kramberger blagajnik, Franc Babič namestnik; odborniki: Ivan Almeier, Karl Kunčič, Avgust Jan in Franc Džurman; kontrola: Matevž Klep, Skamlec ml. in Strajnšek Ivan.

Pri točki »razno« je povzel besedo predsednik centrale, kateri je priporočal novemu odboru, da gre intenzivno na delo za povečanje organizacije, ker število 42, kolikor podružnica članov šteje, ne odgovarja v veliki meri številu zaposlenih krojaških pomočnikov. Odborniki naj si svojih funkcij ne štejejo samo v čast, temveč v dolžnost za delo. Potreba je, da se članski in zaupniški sestanki vršijo pogosteje, da odbor pride čim več v kontakt s članstvom. Ker pa danes še niso vsi krojaški pomočniki pristopili v strokovno organizacijo vsled nezavednosti, je potrebno, da pomočniški odbor sklicuje vse oblačilno delavstvo Maribora na sestanke ter tam organiziranim raztolmači pomen strokovne organizacije in jih spravi v njo. Posebno mladih pomočnikov ni videti v organizaciji, dasiravno bi je bili oni najbolj potrebni. Glede produktivne zadruge je poročal članstvu, da agitira za njo, da pridobi čim več naročnikov za njo, da bo tudi ona lahko zaposlovala več pomočnikov. Med članstvom naj vlada solidarnost in odkritost, ker le v tem slučaju bo organizacija napredovala.

Nato je poročal s. Čeh, tajnik Delavske zbornice v Mariboru, o napadu gospodarskih krogov na socijalno zakonodajo, katero hočejo poslabšati in vsa bremena zvaliti na ramena delavcev. Podal je sliko, kako tudi mali obrtniki in trgovci skupno z veleindustrijci šturmajo socijalno zakonodajo, dasiravno jo mali obrtnik in trgovec sama istotako nujno potrebujeta, kot pa delavci sami. Omenil je stanovanjsko politiko hišnih gospodarjev, kateri se danes ne zadovoljujejo več z zlato pariteto in povišujejo najemnino čim dalje bolj, brez vprašanja, ali najemnik lahko plačuje; zato je zaščita stanovanjskih najemnikov še potrebna.

Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, je predsednik ob ¾12. uri zaključil občni zbor.

Ljubljana. V nedeljo, dne 16. III., se je vršil redni občni zbor ljubljanske podružnice ob navzočnosti članov. Prečital se je zapisnik zadnjega občnega zbora in odobril. Poročila odbora in kontrole so se vzela na znanje. Preizkuševalna komisija poroča, da je bilo v preteklem letu oproščenih 45 vajencev in okoli 70 šivilj. Izmed vajencev je napravilo preizkušnjo 5 prav dobro, 22 dobro, 18 zadostno, 5 pa se je izvrglo, ker so bili njihovi kosi nezmožni za oprostitev. Veliko število je pa prostih vajencev, kateri se pa preizkušnji odtegujejo vsled različnih vzrokov. Paritetna komisija v preteklem letu ni imela nikakega opravila. Vsa poročila so bila odobrena. Izvolil se je sledeči odbor: predsednik Andrej Smerajc, namestnik Franc Popek, blagajnik Ivan Šegatin, namestnik Viktor Koren; odborniki: Lovro Jekovec, Julij Šemerl, Franc Flux, Ivan Grošelj, Ivan Dovžan; namestniki: Ivan Vreček, Vinko Kranjc, Vinko Povše, Feliks Cesar; kontrola: Anton Prezelj, Valentin Berec, Josip Košir. Izvolile so se nato še preizkuševalna in paritetna komisija in zaupniki posameznih delavnic. Pri točki »razno« se je vršila obširna debata glede podpor, agitacije in o nadaljnem delovanju organizacije. Ob 12. uri se je občni zbor zaključil.

Za spomlad in poletje
kupite najcenejše in najboljše obleke moške in deške, domačega izdelka pri
JOSIP OLUP, Stari trg 2
na vogalu. — V zalogi ima vedno na razpolago hlačevine iz angleških, čeških in domačih tovarn. — Velika izbira klobukov, čepic in domačega perila iz tovarne „Triglav". Moje geslo je: dobro blago in nizke cene.
Obenem priporoča svojo
gostilno „Pod Trančo"
kjer se točijo najboljša štajerska in dolenjska vina.

IVAN JAVORNIK
LJUBLJANA
Domobranska c. 7, telef. 3157.
Mesar, prekajevalec in izdelovalec vsakovrstnih mesnih izdelkov. Stojnica: Šolski drevored, poleg Zmajevega mostu.

PRIPOROČAMO VAM
PUCH
KOLESA

Dobijo se po solidni ceni tudi na obroke le pri tvrdki:
IGN. VOK, LJUBLJANA
TAVČARJEVA ULICA 7
ki so najbolj trpežna!

L. MIKUŠ, LJUBLJANA
MESTNI TRG 15
Na malo! Dežniki Na veliko!
USTANOVLJENO LETA 1839

Izdaja konzorcij »Delavca«. Predstavnik Ivan Vuk, Ljubljana. — Urejuje ter za tiskarno odgovarja Josip Ošlak v Mariboru. — Tisk Ljudske tiskarne d. d. v Mariboru.